

LEGAL INSIGHT**ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΠΛΟΙΟΥ (SHIP ARREST)****Κυριακή Παππά**

Η συντηρητική κατάσχεση αποτελεί γενικό μέτρο υπέρ του πιστωτή, ο οποίος συνήθως στερείται εκτελεστού τίτλου, το δε μέτρο αυτό του επιτρέπει να εξασφαλίσει την αξίωσή του με την παρεμπόδιση της εξαφάνισης του εχέγγυου της πληρωμής, που στις ναυτικές απαιτήσεις είναι κατά κανόνα η παρεμπόδιση αναχώρησης του πλοίου του οφειλέτη. Στο παρόν γίνεται προσπάθεια συνοπτικής παρουσίασης των ουσιαστικών προϋποθέσεων επιβολής συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου αφενός κατά τις διατάξεις του ΚΠολΔ και αφετέρου βάσει της Σύμβασης των Βρυξελλών της 10ης Μαΐου 1952.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2015**ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

Το πλοίο, το οποίο αποτελεί συνήθως το μοναδικό περιουσιακό στοιχείο της πλοιοκτήτριας εταιρείας, έχει κατά κανόνα πολύ μεγαλύτερη αξία από την ακίνητη περιουσία του φυσικού ή νομικού προσώπου. Παράλληλα, από την εμπορική του δράση εξαρτώνται πολλά και ποικίλα συμφέροντα, όχι μόνο του πλοιοκτήτη αλλά και τρίτων, φορτωτών, παραληπτών και μελών του πληρώματος. Ταυτόχρονα, η θάλασσα αποτελώντας απρόβλεπτο και επικίνδυνο φυσικό στοιχείο επηρεάζει με τρόπο αστάθμητο τις πιστωτικές εμπορικές συναλλαγές, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη εξασφάλισης των δανειστών. Εκ των ανωτέρω καθίσταται αντιληπτό ότι ο θεσμός της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, εξαιτίας του οποίου και ο νομοθέτης προέβη σε ειδικότερη ρύθμιση του ασφαλιστικού μέτρου, εναρμονισμένη με τις ιδιαιτερότητες του αντικειμένου της, δηλαδή του πλοίου.

ΔΙΕΠΟΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η συντηρητική κατάσχεση πλοίου ρυθμίζεται στο Ελληνικό Δίκαιο από ειδικές νομικές διατάξεις, άρθρα 709 επ. ΚΠολΔ και από το ΝΔ 4570/1966 με το οποίο κυρώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Σύμβαση των Βρυξελλών της 10ης Μαΐου 1952 για την ενοποίηση ορισμένων σχετικών κανόνων σχετικών με τη συντηρητική κατάσχεση πλοίων κινούμενων στη θάλασσα (εφεξής: Σύμβαση). Η Σύμβαση αυτή διατηρήθηκε σε ισχύ μετά την εισαγωγή του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας σύμφωνα με το άρθρο 2 του Εισαγωγικού Νόμου αυτού, στη συνέχεια δε, με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος 1975 απέκτησε και την από το Σύνταγμα υπεροχή της σε

σχέση με το εσωτερικό δίκαιο. Κατ' αποτέλεσμα στην Ελλάδα, εφαρμόζεται ένα δυαδικό σύστημα στο θεσμό της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου που συνεπάγεται και τη δυσκολία μελέτης και εφαρμογής του ασφαλιστικού μέτρου.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΠΟΛΔ

Οι διατάξεις του ΚΠολΔ τυγχάνουν εφαρμογής όταν κατάσχεεται συντηρητικά στην Ελλάδα πλοίο ελληνικής σημαίας από δανειστή ο οποίος κατά τον χρόνο συζήτησης της σχετικής αίτησης έχει τη συνήθη διαμονή ή την επαγγελματική του εγκατάσταση στη χώρα μας, αφού πρόκειται για μια εσωτερική έννομη σχέση που δεν παρουσιάζει στοιχείο αλλοδαπότητας. Σύμφωνα, λοιπόν με τις γενικές διατάξεις περί ασφαλιστικών μέτρων (άρθ. 682 §1 ΚΠολΔ) συντηρητική κατάσχεση πλοίου μπορεί να διαταχθεί για την εξασφάλιση δικαιώματος. Καθώς ο ΚΠολΔ δεν διακρίνει, συντηρητική κατάσχεση πλοίου επιτρέπεται για κάθε απαίτηση πηγάζουσα από οποιαδήποτε δικαιοπρακτική ή αδικοπρακτική αιτία και ανεξάρτητα εάν ασφαλίζεται με ναυτικό προνόμιο.

Αντικείμενο κατασχέσεως είναι το πλοίο (ψυχαγωγίας, εκπαιδευτικό, επιστημονικό ή ταγμένο προς εξυπηρέτηση γραμμών ναυσιπλοΐας), υπό την έννοια του άρθρου 1 §1 ΚΙΝΔ, σκάφος δηλαδή προορισμένο να κινείται αυτόνομα στη θάλασσα, χωρητικότητας τουλάχιστον δέκα κόρων. Μαζί με το πλοίο, κατάσχονται και τα συστατικά του (μηχανές, ιστία, λέβητες, πηδάλιο, καπνοδόχοι κ.α.) καθώς επίσης και τα παραρτήματά του (αντλίες, βαρέλια, σωσίβια, βάρκες, πυξίδες κ.α.), εφ' όσον γίνεται ειδική μνεία για τα τελευταία στην κατάσχεση.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

Βασικό γνώρισμα της Σύμβασης είναι ότι επιτρέπει τη συντηρητική κατάσχεση πλοίων μόνο προς εξασφάλιση περιοριστικά απαριθμούμενων ναυτικών απαιτήσεων – όπως αναφέρονται κατωτέρω - υπό την προϋπόθεση ότι αυτές συνδέονται ευθέως με το υπό κατάσχεση πλοίο και βαρύνουν τον κύριο αυτού, τόσο κατά τη γένεσή τους, όσο και κατά την επιβολή της συντηρητικής κατάσχεσης. Ενόψει του ότι το πλοίο είναι κατά κανόνα σημαντικής αξίας, με τεράστια λειτουργικά έξοδα και η ακινητοποίηση του για λίγες μόνο ημέρες αποτελεί δαμόκλειο σπάθη για τον πλοιοκτήτη και για τους ενδιαφερόμενους για το φορτίο η έννοια της ναυτικής απαίτησης ορίζεται περιοριστικά προς το σκοπό της διευκόλυνσης μάλλον της απρόσκοπτης λειτουργίας του πλοίου, παρά της εξασφάλισης με το ασφαλιστικό μέτρο της συντηρητικής κατάσχεσης των μη σχετιζόμενων με την λειτουργία τούτου απαιτήσεων, ακολουθώντας τα αγγλοσαξονικά πρότυπα. Ειδικότερα, οι προβλεπόμενες από τη Σύμβαση αιτίες δημιουργίας ναυτικών απαιτήσεων είναι οι εξής:

- Ζημία που προκλήθηκε από πλοίο, είτε με σύγκρουση, είτε με άλλον τρόπο.
- Απώλεια ανθρώπινης ζωής ή σωματικές βλάβες που προκλήθηκαν από πλοίο ή προέρχονται από εκμετάλλευση πλοίου.
- Θαλάσσια αρωγή και διάσωση.
- Συμβάσεις σχετικές με τη χρήση ή τη μίσθωση με βάση ναυλοσύμφωνο ή άλλο μέσο.
- Συμβάσεις σχετικές με την μεταφορά εμπορευμάτων με ορισμένο ναυλοσύμφωνο, φορτωτική ή άλλο έγγραφο.
- Απώλεια ή βλάβη εμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένων και αποσκευών που μεταφέρονται με πλοίο.
- Γενική αβαρία
- Ναυτικό δάνειο
- Ρυμούλκηση
- Πλοήγηση
- Προϊόντα ή υλικά για την εκμετάλλευση ή την συντήρηση πλοίου.
- Ναυπήγηση, επισκευή ή εξοπλισμός πλοίου και δαπάνες δεξαμενισμού
- Μισθοί πλοιάρχου, αξιωματικών, πληρώματος
- Δαπάνες του πλοιάρχου για λογαριασμό του πλοίου ή του κυρίου του.
- Αμφισβήτηση κυριότητας πλοίου
- Διαφορές μεταξύ συμπλοιοκτητών ως προς την συγκυριότητα του πλοίου, την νομή, την εκμετάλλευση του ή τα δικαιώματα στα κέρδη από συνεκμετάλλευσή κοινού πλοίου
- Υποθήκη

Ως προελέχθη, η άδεια κατάσχεσης εξαρτάται από το αν η ασφαλιστέα απαίτηση έχει σχέση με ορισμένο πλοίο· για παράδειγμα, αν ο πλοιοκτήτης αγοράσει αναγκαία εφόδια για το σύνολο του εμπορικού του στόλου, ο προμηθευτής δεν θα μπορεί να κατάσχει οποιοδήποτε πλοίο για την πληρωμή ολόκληρου του τιμήματος. Ωστόσο, το σχετιζόμενο με την απαίτηση πλοίο δεν είναι αναγκαίο να είναι και εκείνο του οποίου επιδικώκεται η κατάσχεση. Η Σύμβαση δίνει το δικαίωμα στον δανειστή να κατάσχει είτε το πλοίο από το οποίο προέκυψε η απαίτηση είτε οποιοδήποτε άλλο που ανήκει στο πρόσωπο που ήταν –κατά τη γέννηση της απαίτησής του – κύριος του πλοίου από το οποίο αυτή προέκυψε («αδερφό πλοίο»). Κρίσιμος είναι ο χρόνος της κατάσχεσης και επομένως είναι χωρίς σημασία πότε το πρόσωπο απέκτησε την κυριότητα του επιδιωκόμενου να κατασχεθεί πλοίου ούτε και το γεγονός ότι το ευθυνόμενο για την απαίτηση πρόσωπο δεν είναι πια κύριος του πλοίου από το οποίο προέκυψε η απαίτηση γιατί μεταβιβάστηκε σε τρίτο. Αξίζει να επισημανθεί ότι τα πλοία ανήκουν στο ίδιο πρόσωπο εφόσον όλα τα σχετικά με αυτά μερίδια ανήκουν εξ ολοκλήρου στο ίδιο ή στα ίδια πρόσωπα. Συνεπώς δεν επιτρέπεται η κατάσχεση όταν δύο πλοία ανήκουν χωριστά σε δύο ανώνυμες εταιρείες των οποίων οι μετοχές ανήκουν στο ίδιο πρόσωπο ή πρόσωπα, καθώς δεν συμπεριλαμβάνονται στην ίδια ιδιοκτησία. Εν προκειμένω ανακύπτει το ζήτημα της άρσης της νομικής προσωπικότητας των ναυτικών εταιρειών, ζήτημα το οποίο εκφεύγει του παρόντος

σημειώματος. Συνοπτικά αναφέρουμε ότι παρατηρείται συχνά το φαινόμενο της σύστασης τόσων εταιρειών όσες και τα πλοία ενός επιχειρηματία, γνωστών και ως μονοβάπορων εταιρειών. Κατά αυτό τον τρόπο είναι πιθανό να μεταβιβαστεί η κυριότητα του πλοίου από το οποίο προήλθε η απαίτηση, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατόν να κατασχεθεί γιατί ανήκει πλέον σε τρίτο αλλά και να μην είναι δυνατή η κατάσχεση άλλου πλοίου γιατί δεν υπάρχει στην κυριότητα της εταιρείας.

Συνοψίζοντας, στο παρόν παρουσιάζονται με τρόπο σύντομο και περιεκτικό οι ουσιαστικές προϋποθέσεις επιβολής της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου. Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα αφενός λόγω της ιδιαίτερης φύσης του αντικειμένου και αφετέρου λόγω της ρύθμισης του από δύο διαφορετικές πηγές. Οι τυπικές προϋποθέσεις και η διαδικασία επιβολής της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίου και εξ αυτής συνέπειες θα αναλυθούν σε μεταγενέστερο σημείωμα.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε μαζί μας:

ΓΙΑΝΝΑΤΣΗΣ ΚΑΙ ΨΑΡΑΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

WWW.YIANNATSISS.GR
38, ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ, ΚΟΛΩΝΑΚΙ
106 76, ΑΘΗΝΑ
ΕΛΛΑΔΑ
T: (+30) 210 7231076
F: (+30) 210 7231075